

Bruxelles, 4.6.2021.
COM(2021) 288 final

KOMUNIKACIJA KOMISIJE EUROPSKOM PARLAMENTU I VIJEĆU

Smjernice za primjenu članka 17. Direktive 2019/790 o autorskom pravu na jedinstvenom digitalnom tržištu

I. UVOD

Člankom 17. stavkom 10. Direktive o autorskom pravu na jedinstvenom digitalnom tržištu (Direktiva 2019/790/EZ¹) od Komisije se zahtijeva da izda smjernice o primjeni članka 17., posebno u vezi sa suradnjom pružatelja usluge dijeljenja sadržaja putem interneta i nositelja prava. U smjernicama se uzimaju u obzir zaključci dijaloga s dionicima organizirani u suradnji s državama članicama u cilju raspravljanja o najboljim praksama u smislu suradnje između pružatelja usluge dijeljenja sadržaja putem interneta i nositelja prava.

Nakon otvorenog poziva za iskazivanje interesa Komisija je od listopada 2019. do veljače 2020. organizirala šest sastanaka u okviru dijaloga s dionicima. Od 27. srpnja do 10. rujna 2020. provedeno je ciljano pisano savjetovanje kako bi se dovršio dijalog s dionicima.

Cilj je ovih smjernica poduprijeti pravilno i dosljedno prenošenje članka 17. u svim državama članicama, pri čemu se posebno u obzir uzima potreba za ravnotežom među temeljnim pravima i primjena iznimaka i ograničenja, kako je propisano člankom 17. stavkom 10. Smjernice bi mogle pomoći i sudionicima na tržištu pri usklađivanju s nacionalnim zakonodavstvima kojima se provodi članak 17.

Iako ove smjernice nisu pravno obvezujuće, službeno su donesene kao Komunikacija Komisije i njima se ispunjava obveza koju je zakonodavac Unije dodijelio Komisiji u skladu s člankom 17. stavkom 10. Presuda Suda Europske unije u predmetu C-401/19² utjecat će na provedbu članka 17. u državama članicama i smjernice. Smjernice će nakon te presude možda trebati preispitati.

II. ČLANAK 17. – POSEBAN SUSTAV ODOBRENJA I ODGOVORNOSTI ZA AUTORSKO PRAVO

Člankom 17. predviđa se poseban sustav odobrenja i odgovornosti za autorsko pravo i srodna prava („autorsko pravo”) koji se primjenjuje na određene pružatelje usluga informacijskog društva koji su u članku 2. stavku 6. Direktive definirani kao pružatelji usluge dijeljenja sadržaja putem interneta. U pravnom okviru koji se prethodno primjenjivao³ odgovornost tih pružatelja usluga u pogledu autorskog prava za radnje njihovih korisnika bila je nejasna. Člankom 17. pruža se pravna sigurnost u pogledu toga sudjeluju li pružatelji usluge dijeljenja sadržaja putem interneta u radnjama relevantnima za autorsko pravo u vezi s radnjama svojih korisnika te pravna sigurnost za korisnike.

¹ Direktiva o autorskom pravu na jedinstvenom digitalnom tržištu upućena je državama članicama koje su je obvezne prenijeti do 7. lipnja 2021.

² Poljska protiv Vijeća i Parlamenta.

³ Članak 3. Direktive 2001/29/EZ i članak 14. Direktive 2000/31/EZ.

Člankom 17. nastoji se potaknuti razvoj tržišta za licenciranje između nositeljâ prava i pružateljâ usluge dijeljenja sadržaja putem interneta. U tu svrhu člankom 17. uspostavlja se pravna osnova na temelju koje nositelji prava mogu odobriti korištenje svojih djela kada ih učitavaju korisnici pružateljâ usluge dijeljenja sadržaja putem interneta te na taj način povećati svoje mogućnosti za izdavanje licenciâ i ostvarivanje naknade. Njime se uvode i zaštitne mjere za korisnike koji učitavaju sadržaj koji može uključivati sadržaj treće strane zaštićen autorskim pravom i srodnim pravima.

Člankom 17. stavcima 1. i 2. predviđeno je da pružatelji usluge dijeljenja sadržaja putem interneta obavljaju radnju „priopćavanja javnosti” koja je relevantna za autorsko pravo kada daju pristup sadržaju zaštićenom autorskim pravom koji su učitali njihovi korisnici te su stoga dužni ishoditi odobrenje relevantnih nositelja prava. U tom je slučaju člankom 17. stavkom 3. predviđeno da se ograničenje odgovornosti utvrđeno u članku 14. stavku 1. Direktive 2000/31/EZ⁴ ne primjenjuje kada pružatelji usluga obavljaju radnju priopćavanja javnosti u skladu s tim odredbama.

Članak 17. je *lex specialis* u odnosu na članak 3. Direktive 2001/29/EZ i članak 14. Direktive 2000/31/EZ. Njime se u zakonodavstvo Unije o autorskom pravu ne uvodi novo pravo. Umjesto toga, njime se u potpunosti i konkretno uređuje radnja „priopćavanja javnosti” u ograničenim okolnostima obuhvaćenima tom odredbom „za potrebe ove Direktive”. To je potvrđeno uvodnim izjavama 64. i 65. U uvodnoj izjavi 64. navodi se da se člankom 17. ne dovodi u pitanje pojam priopćavanja javnosti ili stavljanja sadržaja na raspolaganje javnosti na druge načine u skladu s pravom Unije⁵ niti utječe na moguću primjenu članka 3. stavaka 1. i 2. Direktive 2001/29/EZ na druge pružatelje usluga koji se koriste sadržajem koji je zaštićen autorskim pravom. U uvodnoj izjavi 65. navodi se da, iako se članak 14. Direktive 2000/31/EZ ne primjenjuje na odgovornost na temelju članka 17., to ne bi trebalo utjecati na primjenu tog članka na takve pružatelje usluga za potrebe koje nisu obuhvaćene područjem primjene Direktive Budući da je članak 17. *lex specialis*, države članice trebale bi konkretno provesti tu odredbu umjesto da se oslanjaju samo na nacionalnu provedbu članka 3. Direktive 2001/29/EZ.

Ako odobrenje nije dano u skladu s člankom 17. stavcima 1. i 2., člankom 17. stavkom 4. predviđa se poseban sustav kojim se pružateljima usluge dijeljenja sadržaja putem interneta omogućuje da pod posebnim uvjetima izbjegnu odgovornost za priopćavanje javnosti u smislu članka 17. stavka 1. Kako je navedeno u uvodnoj izjavi 66., tim se posebnim sustavom uzima u obzir činjenica da pružatelji usluge dijeljenja sadržaja putem interneta daju pristup sadržaju koji ne učitavaju oni, već njihovi korisnici.

⁴ U skladu s Komisijinim prijedlogom Uredbe Europskog parlamenta i Vijeća o jedinstvenom tržištu digitalnih usluga (Akt o digitalnim uslugama) i izmjeni Direktive 2000/31/EZ, COM(2020) 825 final, članak 14. Direktive 2000/31/EZ zamjenjuje se člankom 5. te uredbe. U skladu s člankom 1. stavkom 5. točkom (c) i uvodnom izjavom 11. prijedloga Akta o digitalnim uslugama Uredbom se „ne dovode u pitanje pravila prava Unije o autorskom pravu i srodnim pravima, kojima se utvrđuju posebna pravila i postupci na koje ne bi trebalo utjecati.”

⁵ Vidjeti po analogiji predmet C-114/15, točku 29.

Ti posebni uvjeti moraju se izričito uvesti u nacionalno zakonodavstvo. Člankom 17. stavkom 5. predviđa se da se pri utvrđivanju ispunjava li pružatelj usluga svoje obveze iz članka 17. stavka 4. mora poštovati načelo proporcionalnosti. Člankom 17. stavkom 6. predviđa se i drukčiji sustav odgovornosti za nove pružatelje usluga pod određenim uvjetima.

Člankom 17. stavicima 7., 8. i 9. utvrđuju se sveobuhvatna pravila koja isto treba izričito prenijeti u nacionalna zakonodavstva. Članak 17. stavci 7., 8. i 9. formulirani su kao obveze postizanja rezultata. Države članice stoga bi u svojim provedbenim zakonima trebale osigurati da te obveze imaju prednost u slučaju sukoba s odredbama utvrđenima u drugim dijelovima članka 17., a posebno u članku 17. stavku 4.

Člankom 17. stavkom 7. propisuje se da suradnja između pružatelja usluge dijeljenja sadržaja putem interneta i nositelja prava u skladu s člankom 17. stavkom 4. u cilju izbjegavanja neovlaštenog sadržaja ne smije dovesti do sprečavanja dostupnosti djela ili drugih predmeta zaštite koje su učitali korisnici i koji ne krše autorsko pravo i srodna prava

Člankom 17. stavkom 8. predviđa se da primjena članka 17. ne smije dovesti ni do kakve opće obveze praćenja. Člankom 17. stavkom 9. među ostalim se predviđa da Direktiva ni na koji način ne utječe na zakonita korištenja, poput korištenja na temelju iznimaka i ograničenja predviđenih pravom Unije, te ne smije dovesti do utvrđivanja identiteta pojedinačnih korisnika ni do obrade njihovih osobnih podataka, osim u skladu s Direktivom 2002/58/EZ i Uredbom (EU) 2016/679. U uvodnoj izjavi 85. dodatno se navodi da bi se pri obradi osobnih podataka trebala poštovati temeljna prava, uključujući pravo na poštovanje privatnog i obiteljskog života i pravo na zaštitu osobnih podataka i da ta obrada mora biti u skladu s Direktivom 2002/58/EZ i Uredbom (EU) 2016/679. Pri provedbi članka 17. države članice moraju poštovati pravnu stečevinu Unije u području zaštite podataka, posebno u pogledu mogućih tehnoloških mjera koje pružatelji usluga poduzimaju u suradnji s nositeljima prava u skladu s člankom 17. stavkom 4. i u kontekstu pritužbenih mehanizama i mehanizama pravne zaštite za korisnike u skladu s člankom 17. stavkom 9. Države članice trebale bi osigurati pravilnu primjenu tih pravila pri prenošenju članka 17.

III. PRUŽATELJI USLUGA OBUHVAĆENI ČLANKOM 17.: ČLANAK 2. STAVAK 6.

Članak 17. primjenjuje se na pružatelje usluge dijeljenja sadržaja putem interneta kako su definirani u članku 2. stavku 6. (prvi odlomak) Direktive. Pružatelj usluge dijeljenja sadržaja putem interneta definiran je kao pružatelj usluge informacijskog društva čija je glavna svrha ili jedna od glavnih svrha pohranjivanje velike količine djela zaštićenih autorskim pravima ili drugih predmeta zaštite koje su učitali njegovi korisnici i davanje pristupa javnosti tim djelima ili drugim predmetima zaštite, koje organizira i promovira u svrhu ostvarivanja dobiti.

U članku 2. stavku 6. (drugi odlomak) utvrđuje se nepotpun popis usluga i/ili pružatelja usluga koji nisu pružatelji usluge dijeljenja sadržaja putem interneta u smislu Direktive te su stoga isključeni iz primjene članka 17. Te su isključene usluge „neprofitne internetske

enciklopedije”, „neprofitni obrazovni i znanstveni repozitoriji”, „platforme za razvoj i dijeljenje otvorenog koda”, „pružatelji elektroničkih komunikacijskih usluga kako su definirani u Direktivi (EU) 2018/1972”, „internetska mjesta trgovanja”, „usluge u oblaku između poduzeća” i „usluge u oblaku koje korisnicima omogućavaju učitavanje sadržaja za vlastite potrebe”.

Kako bi se zajamčila pravna sigurnost, države članice trebale bi u svojim provedbenim zakonima izričito u cijelosti navesti definiciju „pružatelja usluge dijeljenja sadržaja putem interneta” iz članka 2. stavka 6. (prvi odlomak) i izričito isključiti pružatelje usluga navedene u članku 2. stavku 6. (drugi odlomak) te navesti, s obzirom na uvodnu izjavu 62., da taj popis isključenih pružatelja usluga nije potpun. Države članice ne mogu proširiti ili smanjiti područje primjene definicije.

Nadalje, državama članicama savjetuje se da u cilju lakšeg tumačenja prenesu i primijene različite elemente definicije s obzirom na uvodne izjave 61., 62. i 63., u kojima se pružaju važna pojašnjenja o vrstama uključenih ili isključenih pružatelja usluga. Kako je objašnjeno u uvodnoj izjavi 62., članak 17. usmjeren je na pružatelje internetskih usluga koji imaju važnu ulogu na tržištu internetskog sadržaja u smislu da se natječu s drugim pružateljima usluga internetskog sadržaja, kao što su pružatelji usluga internetskog audio i videoprijenosa, s istom ciljanom publikom. U uvodnoj izjavi 62. navodi se i da se mehanizam izuzeća od odgovornosti predviđen člankom 17. ne bi trebao primjenjivati na pružatelje usluga čija je glavna svrha pružanje usluge ili olakšavanje piratstva⁶.

Države članice trebale bi uzeti u obzir i da se u uvodnoj izjavi 63. navodi da je potrebno ocijeniti svaki pojedinačni slučaj kako bi se utvrdilo koji su pružatelji internetskih usluga obuhvaćeni područjem primjene članka 17.

Da bi bio obuhvaćen definicijom pružatelja usluge dijeljenja sadržaja putem interneta i područjem primjene sustava iz članka 17., pružatelj usluga mora kumulativno ispuniti svaki zahtjev definicije, odnosno:

- biti usluga informacijskog društva, kako je definirana u članku 1. stavku 1. točki (b) Direktive (EU) 2015/1535⁷;
- kao glavnu ili jednu od glavnih svrha imati:
 - pohranjivanje i davanje pristupa javnosti
 - velikoj količini djela zaštićenih autorskim pravima ili drugim predmetima zaštite
 - koje su učitali njegovi korisnici,
 - koje organizira i promovira u svrhu ostvarivanja dobiti.

⁶ Nekoliko dionika istaknulo je da je te elemente iz uvodne izjave 62. važno prenijeti u nacionalno zakonodavstvo država članica.

⁷ Usluga informacijskog društva definirana je kao „svaka usluga koja se obično pruža uz naknadu, na daljinu, elektroničkim sredstvima te na osobni zahtjev primatelja usluga.”

„Glavna svrha” ili „jedna od glavnih svrha” usluge informacijskog društva trebala bi se tumačiti kao glavna ili prevladavajuća funkcija odnosno uloga (ili jedna od njih) pružatelja usluga⁸. Procjena „glavne ili jedne od glavnih svrha” trebala bi biti neutralna u odnosu na tehnologiju i poslovne modele kako bi bila dugoročno prikladna.

Pružatelj usluga mora osigurati „pohranjivanje [...] i davanje pristupa javnosti” pohranjenom sadržaju. Pojam „pohranjivanje” odnosi se na pohranu sadržaja koja nije samo privremena, a „davanje pristupa javnosti” odnosi se na pristup pohranjenom sadržaju koji se daje javnosti.

Direktivom se ne predviđa nikakvo kvantificiranje pojma „velike količine”. Države članice trebale bi se suzdržati od kvantificiranja pojma „velike količine” u svojem nacionalnom zakonodavstvu kako bi se izbjegla pravna rascjepkanost zbog potencijalnih razlika u opsegu obuhvaćenih pružatelja usluga među državama članicama. Kako je objašnjeno u uvodnoj izjavi 63., ocjenu toga pohranjuje li pružatelj usluga „veliku količinu” djela zaštićenih autorskim pravom ili drugih predmeta zaštite koje su učitali njegovi korisnici ili im daje pristup trebalo bi „posebno donositi za svaki pojedinačni slučaj” i pritom „uzeti u obzir kombinaciju elemenata kao što su ciljana publika pružatelja usluga i ukupan broj datoteka koje su učitali korisnici”. Stoga ne bi bilo dovoljno uzeti u obzir samo jedan od navedenih elemenata za uključivanje određene usluge informacijskog društva u područje primjene članka 17.

Naposljetku, da bi usluga informacijskog društva bila obuhvaćena definicijom, ona mora organizirati i promovirati sadržaj koji su učitali korisnici „u svrhu ostvarivanja dobiti”. U uvodnoj izjavi 63. navodi se da se dobit od učitanoj sadržaja može ostvariti izravno ili neizravno organiziranjem tog sadržaja i njegovim promicanjem radi privlačenja veće publike, među ostalim kategorizacijom tog sadržaja i korištenjem ciljane promidžbe unutar njega. Svrha ostvarivanja dobiti ne bi se trebala podrazumijevati zbog činjenice da je pružatelj usluga gospodarski subjekt kao takav ili na temelju njegova pravnog oblika. Svrha ostvarivanja dobiti mora biti povezana s dobiti ostvarenom od organiziranja i promicanja sadržaja koji su učitali korisnici na način kojim se privlači šira publika, među ostalim stavljanjem oglasa pored tog sadržaja. Sama činjenica da pružatelj usluge prima naknade od korisnika za pokrivanje operativnih troškova smještaja njihova sadržaja na poslužitelj⁹ ili prikuplja donacije od javnosti ne bi se trebala smatrati pokazateljem svrhe ostvarivanja dobiti¹⁰. Kako je objašnjeno u uvodnoj izjavi 62., pružatelji usluga čija glavna svrha nije omogućavanje korisnicima da učitaju i dijele veliku količinu sadržaja zaštićenog autorskim pravom u svrhu ostvarivanja dobiti od te aktivnosti nisu obuhvaćeni definicijom. Ako pružatelj usluga informacijskog društva pruža više od jedne usluge, trebalo bi osigurati da se svaka usluga razmatra zasebno kako bi se utvrdilo koji su pružatelji usluga obuhvaćeni područjem primjene članka 17., a koji nisu.

⁸ Na primjer, kako je objašnjeno u uvodnoj izjavi 63., internetska mjesta trgovanja mogu omogućiti pristup velikoj količini djela zaštićenih autorskim pravom, no to nije njihova glavna djelatnost, već internetska maloprodaja.

⁹ To se može odnositi na istraživačke arhive.

¹⁰ Nekoliko organizacija koje zastupaju korisnike naglasilo je potrebu da se to pitanje dodatno pojasni.

IV. ČLANAK 17. STAVCI 1. I 2.: ODOBRENJA

(i) Modeli odobrenja u skladu s člankom 17. stavkom 1.

Pružatelji usluge dijeljenja sadržaja putem interneta moraju ishoditi odobrenje za radnje priopćavanja javnosti ili stavljanja na raspolaganje javnosti navedene u članku 17. stavku 1. Pojam „odobrenje” nije definiran u Direktivi i trebalo bi ga tumačiti s obzirom na svrhu i cilj članka 17. Člankom 17. stavkom 1. nije propisan način dobivanja odobrenja od nositelja prava. Naime, članak 17. stavak 1. i odgovarajuća uvodna izjava 64. sastavljeni su na otvoren način i odnose se na „odobrenje [...] *među ostalim i sklapanjem ugovora o licenciranju*”. Države članice mogu predvidjeti različite modele odobrenja kojima će se „poticati razvoj tržišta za licenciranje”, što je jedan od glavnih ciljeva članka 17.

Radnje priopćavanja javnosti i stavljanja sadržaja na raspolaganje iz članka 17. stavka 1. trebalo bi tumačiti na način da obuhvaćaju i reprodukcije potrebne za obavljanje tih radnji. Države članice ne bi trebale predvidjeti obvezu pružatelja usluge dijeljenja sadržaja putem interneta da ishode odobrenje za reprodukcije provedene u kontekstu članka 17.

Države članice trebale bi osim toga zadržati mogućnost da nositelji prava ne izdaju odobrenje pružateljima usluge dijeljenja sadržaja putem interneta, kako je navedeno u uvodnoj izjavi 61., prema kojoj „budući da [...] odredbe ne bi trebale utjecati na ugovornu slobodu, nositelji prava ne bi trebali biti obvezni izdati odobrenje ili sklopiti ugovore o licenciranju”¹¹.

U određenim slučajevima nositelji prava primjerice mogu određenim pružateljima usluga odobriti korištenje svojeg sadržaja u zamjenu za podatke ili promidžbene aktivnosti. Odobrenje se može dati i besplatno, na temelju dozvole Creative Commons ili ako nositelji prava učitavaju ili dijele vlastiti sadržaj kao korisnici usluga dijeljenja sadržaja putem interneta.

Države članice potiču se i na održavanje ili uspostavu dobrovoljnih mehanizama za olakšavanje sklapanja ugovora između nositelja prava i pružatelja usluga. Na primjer, u posebnim slučajevima ili sektorima mogli bi se razmotriti dobrovoljni mehanizmi posredovanja kako bi se pružila potpora strankama koje su voljne postići dogovor, ali se suočavaju s poteškoćama u pregovorima.

Države članice mogu se osloniti na pojedinačna i dobrovoljna rješenja za kolektivno licenciranje. Na primjer, rasprave s dionicima pokazale su da danas u glazbenom sektoru određeni nositelji prava, kao što su diskografske kuće i glazbeni izdavači koji imaju prava autora (tekstopisaca), općenito izravno licenciraju svoja prava i prava izvođača čija prava drže. Preostalim pravima autora uglavnom upravljaju organizacije za kolektivno ostvarivanje prava. Kolektivno licenciranje u širokoj je uporabi i u sektoru vizualne umjetnosti (osim za

¹¹ Poseban sustav odgovornosti koji se primjenjuje u skladu s člankom 17. stavkom 4. ako odobrenje nije dano detaljno je opisan u odjeljku III.1 u nastavku.

fotografije), ali se vrlo malo upotrebljava u filmskom sektoru u kojem je uobičajeno da filmski producenti izravno obavljaju licenciranje. Ako su nositelji prava ovlastili organizacije za kolektivno ostvarivanje prava da upravljaju njihovim pravima, te organizacije mogu sklapati ugovore o licenciranju s pružateljima usluge dijeljenja sadržaja putem interneta za repertoar djela koji zastupaju, u skladu s pravilima utvrđenima u Direktivi 2014/26/EU. Kolektivno licenciranje stoga može olakšati ishođenje odobrenja od niza nositelja prava.

Kolektivne licencije s proširenim učinkom mogle bi se razmatrati u posebnim slučajevima i za određene sektore pod uvjetom da su u skladu sa svim uvjetima utvrđenima pravom EU-a, osobito člankom 12. Direktive. Ti bi se sustavi mogli primjenjivati u slučajevima kada je posebno teško utvrditi sve nositelje prava i kada su transakcijski troškovi reguliranja pojedinačnih prava iznimno visoki (uvodna izjava 45.). Ako države članice žele dopustiti korištenje kolektivnih licencija s proširenim učinkom u kontekstu članka 17., morat će prenijeti članak 12. Direktive kojim se predviđa niz zaštitnih mjera za primjenu kolektivnog licenciranja s proširenim učinkom. Sustavi kolektivnog licenciranja s proširenim učinkom, koji se mogu uvesti na nacionalnoj razini za namjene iz članka 17., obuhvaćat će samo nacionalne namjene¹².

(ii) Odobrenja koja se odnose na korisnike

Države članice trebale bi u svojem zakonodavstvu izričito provesti članak 17. stavak 2. u skladu s kojim bi odobrenje dodijeljeno pružateljima usluge dijeljenja sadržaja putem interneta trebalo obuhvaćati i radnje i. korisnika koji ne djeluju na komercijalnoj osnovi ili ii. korisnika koji svojom aktivnošću ne ostvaruju znatne prihode. Svrha je te odredbe zajamčiti pravnu sigurnost za što veći broj korisnika pri učitavanju sadržaja zaštićenog autorskim pravom.

U skladu s tom odredbom odobrenja dana pružateljima usluga trebala bi obuhvaćati radnje u okviru materijalnog područja primjene odobrenja koje provode korisnici iz jedne od tih dviju kategorija (nekomercijalne svrhe *ili* prihodi koji nisu znatni). Prva situacija mogla bi obuhvaćati dijeljenje sadržaja bez svrhe ostvarivanja dobiti, primjerice učitavanje kućnog videozapisa koji uključuje pozadinsku glazbu. Druga situacija mogla bi, na primjer, obuhvaćati korisnike koji učitavaju upute koje uključuju glazbu ili slike te stvaraju ograničene prihode od oglašavanja. Da bi korisnik bio obuhvaćen odobrenjem, dovoljno je da ispuni bilo koji od tih uvjeta. S druge strane, korisnici koji djeluju na komercijalnoj osnovi i/ili ostvaruju znatne prihode od sadržaja koji učitavaju bili bi izvan područja primjene ili obuhvata tog odobrenja (osim ako su se stranke izričito složile da će ih obuhvatiti ugovorom).

Države članice pri provedbi pojma „znatnih prihoda” ne bi trebale utvrđivati kvantitativne pragove. To bi trebalo posebno utvrditi za svaki pojedinačni slučaj, uzimajući u obzir sve okolnosti korisnikove aktivnosti o kojoj je riječ.

¹² Kako je predviđeno člankom 12. stavkom 6., Komisija u 2021. podnosi izvješće o korištenju mehanizama licenciranja s proširenim učinkom.

Države članice trebale bi uvesti pojam odobrenja iz članka 17. stavka 2. s obzirom na uvodnu izjavu 69., prema kojoj pružatelji usluge dijeljenja sadržaja putem interneta ne moraju ishoditi zasebno odobrenje ako su nositelji prava već izričito ovlastili korisnike da učitaju određeni sadržaj. U tim je slučajevima radnja priopćavanja javnosti, uključujući stavljanje na raspolaganje, već odobrena u okviru odobrenja danog korisnicima. Nositelje prava moglo bi se poticati da pružateljima usluga pružaju informacije o zasebnim odobrenjima koja su dali. U uvodnoj izjavi 69. navodi se i da ne postoji pretpostavka u korist pružatelja usluge dijeljenja sadržaja putem interneta da su njihovi korisnici ishodili sva potrebna odobrenja za sadržaj koji učitavaju.

Kako bi se povećala pravna sigurnost, države članice mogle bi poticati pružatelje usluge dijeljenja sadržaja putem interneta i nositelje prava da korisnicima pruže informacije o sadržaju obuhvaćenom odobrenjima nositelja prava, prepuštajući im odluku o tome kako najbolje obznani da postoji odobrenje. Takva bi transparentnost mogla pridonijeti izbjegavanju rizika od blokiranja zakonitih korištenja (vidjeti odjeljak VI.).

V. ČLANAK 17. STAVAK 4. – POSEBAN MEHANIZAM ODGOVORNOSTI U SLUČAJU KADA NIJE DANO ODOBRENJE

Poseban mehanizam odgovornosti iz članka 17. stavka 4. primjenjuje se samo ako nije dano odobrenje za radnje priopćavanja javnosti koje provode pružatelji usluge dijeljenja sadržaja putem interneta u vezi s radnjama svojih korisnika u smislu članka 17. stavka 1. Posljedično tome, što bude više odobrenja izdanih u skladu s člankom 17. stavicima 1. i 2., to će se rjeđe koristiti mehanizmi iz članka 17. stavka 4.

U članku 17. stavku 4. utvrđena su tri kumulativna uvjeta na koja se pružatelji usluga mogu pozvati kako bi se oslobodili odgovornosti. Moraju dokazati da su a) poduzeli sve u svojoj moći kako bi dobili odobrenje; b) poduzeli sve u svojoj moći, u skladu s visokim sektorskim standardima profesionalne pažnje, kako bi se osigurala nedostupnost određenih djela i drugih predmeta zaštite za koje su im nositelji prava pružili relevantne i potrebne informacije; i c) djelovali žurno nakon što su od nositelja prava primili dovoljno obrazloženu obavijest, radi onemogućavanja pristupa sadržajima na svojim internetskim stranicama ili njihova uklanjanja sa svojih internetskih stranica te usto učinili sve u svojoj moći kako bi spriječili buduća učitavanja prijavljenih djela.

Na članak 17. stavak 4. primjenjuje se načelo proporcionalnosti iz članka 17. stavka 5., kojim je predviđeno da se, među ostalim, mogu uzeti u obzir sljedeći elementi:

- (a) tip, publika i opseg usluge te vrsta djela ili drugih predmeta zaštite koje učitavaju korisnici usluge; i
- (b) dostupnost odgovarajućih i djelotvornih sredstava i njihov trošak za pružatelje usluga.

Pojam „sve u svojoj moći” nije definiran i ne upućuje se na nacionalno zakonodavstvo, stoga je riječ o autonomnom pojmu prava EU-a te bi ga države članice trebale prenijeti u skladu s ovim smjernicama i tumačiti s obzirom na svrhu i ciljeve članka 17. i tekst cijelog članka.

Države članice trebale bi osigurati da se načelo proporcionalnosti, kako je utvrđeno u članku 17. stavku 5., uzme u obzir pri procjeni je li pružatelj usluge dijeljenja sadržaja putem interneta učinio sve u svojoj moći u skladu s člankom 17. stavkom 4. točkama (a) i (b) te je li postupao u skladu s člankom 17. stavkom 4. točkom (c). To je posebno važno za zaštitu slobode poduzetništva pružatelja usluga.

Države članice trebale bi imati na umu i da se na članak 17. stavak 4. primjenjuju obveze iz članka 17. stavka 7. kako bi se osiguralo da suradnja pružatelja usluga s nositeljima prava ne utječe na zakonita korištenja te članka 17. stavka 8., prema kojem se članak 17. ne smije prenositi ili primjenjivati na način koji dovodi do bilo kakve opće obveze praćenja. Na članak 17. stavak 4. primjenjuje se i sveobuhvatna obveza iz članka 17. stavka 9., prema kojem Direktiva ni na koji način ne utječe na zakonita korištenja. Napomene o tome kako pružatelji usluge u praksi mogu poduzeti sve u svojoj moći nalaze se u odjeljku IV.

1. KAKO PRUŽATELJI USLUGA MOGU UČINITI SVE U SVOJOJ MOĆI ZA DOBIVANJE ODOBRENJA (ČLANAK 17. STAVAK 4. TOČKA (a))

Prvi je uvjet iz članka 17. stavka 4. točke (a) da bi pružatelji usluga trebali biti odgovorni za neovlašteno priopćavanje javnosti, uključujući stavljanje na raspolaganje javnosti, sadržaja zaštićenog autorskim pravom i srodnim pravima, osim u slučajevima kada dokažu da su poduzeli sve u svojoj moći kako bi dobili odobrenje.

Radnje koje pružatelji usluga izvršavaju kako bi tražili nositelje prava i/ili surađivali s njima moraju se posebno ocijeniti za svaki pojedinačni slučaj kako bi se utvrdilo jesu li poduzeli sve u svojoj moći kako bi dobili odobrenje. Na primjer, trebalo bi uzeti u obzir elemente kao što su posebne tržišne prakse u različitim sektorima (npr. je li kolektivno ostvarivanje prava raširena praksa) ili mjere koje su države članice možda poduzele kako bi olakšale izdavanje odobrenja, kao što su dobrovoljni mehanizmi posredovanja.

Kako bi pokazali da su poduzeli sve u svojoj moći, pružatelji usluga trebali bi barem proaktivno surađivati s nositeljima prava koji se mogu lako identificirati i locirati, posebno s onima koji zastupaju širok katalog djela ili drugih predmeta zaštite. Minimalni zahtjev za sve pružatelje usluge dijeljenja sadržaja putem interneta trebao bi biti proaktivan kontakt s organizacijama za kolektivno ostvarivanje prava koje djeluju u skladu s Direktivom 2014/26/EU u cilju dobivanja odobrenja.

S druge strane, u skladu s načelom proporcionalnosti i s obzirom na količinu i raznolikost sadržaja koji učitavaju korisnici, od pružatelja usluga ne bi se trebalo očekivati da proaktivno traže nositelje prava koji se ne mogu lako identificirati prema bilo kojem razumnom standardu. Kako bi se olakšalo identificiranje nositelja prava i dodjela odobrenja, države članice mogu potaknuti razvoj registara nositelja prava kojima bi pružatelji usluge dijeljenja sadržaja putem interneta prema potrebi mogli pristupiti u skladu s pravilima o zaštiti podataka.

Nastojanja da se dopre do nositelja prava kako bi se dobila potrebna odobrenja trebalo bi ocijeniti za svaki pojedinačni slučaj i pritom posebno uzeti u obzir veličinu i ciljanu publiku

usluge te različite vrste sadržaja koji se njome stavljaju na raspolaganje, uključujući posebne situacije u kojima se neke vrste sadržaja mogu samo rijetko pojaviti na usluzi. Dok se od velikih pružatelja usluga s velikom publikom u svim državama članicama ili u više njih može očekivati da će stupiti u kontakt s velikim brojem nositelja prava kako bi dobili odobrenja, od manjih pružatelja usluga s ograničenom ili nacionalnom publikom može se očekivati proaktivan kontakt samo s relevantnim organizacijama za kolektivno ostvarivanje prava, a možda i s nekoliko drugih nositelja prava koje je lako identificirati. Ti manji pružatelji usluga trebali bi osigurati da drugi nositelji prava mogu lako stupiti u kontakt s njima, primjerice pružanjem jasnih podataka za kontakt ili *ad hoc* alata na svojim internetskim stranicama. Od njih bi se zahtijevalo da surađuju sa svim nositeljima prava koji im ponude licenciju.

Člankom 17. stavkom 6. predviđa se poseban sustav odgovornosti za nove pružatelje usluge dijeljenja sadržaja putem interneta čiji je godišnji promet manji od 10 milijuna EUR (vidjeti odjeljak IV.). No ti pružatelji usluge dijeljenja sadržaja putem interneta ipak moraju učiniti sve u svojoj moći kako bi dobili odobrenje u skladu s člankom 17. stavkom 4. točkom (a). Stoga je ključno ocjenom od slučaja do slučaja osigurati da se tom obvezom ne stvara nerazmjerno opterećenje za novoosnovana poduzeća.

Ako pružatelj usluga stupi u kontakt s nositeljem prava, ali on odbije sudjelovati u pregovorima o izdavanju odobrenja za njegov sadržaj ili odbije razumne ponude dane u dobroj vjeri, trebalo bi smatrati da je pružatelj usluga ispunio obvezu da poduzme sve u svojoj moći u skladu s člankom 17. stavkom 4. točkom (a). No kako ne bi snosio odgovornost za neovlašteni sadržaj dostupan u njegovoj usluzi, pružatelj usluga i dalje bi trebao pokazati da je poduzeo sve u svojoj moći za potrebe članka 17. stavka 4. točaka (b) i (c).

Pružatelji usluge dijeljenja sadržaja putem interneta trebali bi surađivati s nositeljima prava koji žele ponuditi odobrenje za svoj sadržaj, neovisno o tome je li njihova vrsta sadržaja (npr. glazba, audiovizualni sadržaj, slike, tekst) raširena ili manje uobičajena na internetskim stranicama pružatelja usluge (npr. slike ili tekst na platformi za razmjenu videozapisa).

Ipak, pri procjeni je li pružatelj usluge dijeljenja sadržaja putem interneta učinio sve u svojoj moći da dobije odobrenje trebalo bi u skladu s načelom proporcionalnosti uzeti u obzir količinu i vrstu sadržaja, uključujući stupanj raširenosti tog sadržaja na internetskim stranicama pružatelja usluge.

S obzirom na uvodnu izjavu 61., kada se pregovara o ugovorima o licenciranju, oni bi trebali biti pravedni i održavati razumnu ravnotežu između obiju strana. Nositelji prava i pružatelji usluge dijeljenja sadržaja putem interneta trebali bi nastojati sklopiti ugovor što je prije moguće. U uvodnoj izjavi 61. navodi se i da nositelji prava trebaju primiti odgovarajuću naknadu za korištenje svojih djela ili drugih predmeta zaštite.

Koncept poduzimanja „svega u svojoj moći” stoga bi trebao obuhvaćati i nastojanja pružatelja usluge dijeljenja sadržaja putem interneta da u suradnji s nositeljima prava pregovaraju u dobroj vjeri i sklapaju pravedne ugovore o licenciranju. U tu svrhu pružatelji usluga trebali bi biti transparentni prema nositeljima prava u pogledu kriterija koje namjeravaju primjenjivati za utvrđivanje sadržaja obuhvaćenog ugovorom i naknade za

njega, osobito ako pružatelji usluga upotrebljavaju tehnologiju prepoznavanja sadržaja za izvješćivanje o korištenju sadržaja u okviru licencija, i postići sporazum s nositeljima prava u mjeri u kojoj je to moguće.

Ako pružatelji usluga odbiju licenciju koja se nudi pod pravednim uvjetima i koja održava razumnu ravnotežu između stranaka, može se smatrati da nisu poduzeli sve u svojoj moći kako bi dobili odobrenje. S druge strane, od pružatelja usluga ne bi se trebalo zahtijevati da prihvate ponude za sklapanje ugovora koji nisu ponuđeni pod pravednim uvjetima i koje ne održavaju ravnotežu između stranaka. Kriteriji za pravedne uvjete i razumnu ravnotežu između stranaka utvrdit će se za svaki pojedinačni slučaj.

Pregovori o izdavanju odobrenja za prava s organizacijama za kolektivno ostvarivanje prava podliježu obvezama utvrđenima u članku 16. Direktive 2014/26/EU, uključujući potrebu za vođenjem pregovora u dobroj vjeri i primjenom tarifa utvrđenih na temelju objektivnih i nediskriminirajućih kriterija¹³.

2. PRUŽATELJI USLUGA TREBAJU UČINITI „SVE U SVOJOJ MOĆI” DA OSIGURAJU NEDOSTUPNOST ODREĐENOG ZAŠTIĆENOG SADRŽAJA (ČLANAK 17. STAVAK 4. TOČKA (b))

Prema drugom uvjetu iz članka 17. stavka 4., ako odobrenje nije dano, pružatelji usluge dijeljenja sadržaja putem interneta trebali bi biti odgovorni za radnje priopćavanja javnosti, uključujući stavljanje na raspolaganje javnosti sadržaja svojih korisnika, osim u slučajevima kada dokažu da su poduzeli sve u svojoj moći, u skladu s visokim sektorskim standardima profesionalne pažnje, kako bi se osigurala nedostupnost određenih djela i drugih predmeta zaštite za koje su im nositelji prava pružili relevantne i potrebne informacije („relevantne i potrebne informacije”).

Pri provedbi članka 17. stavka 4. točke (b) u svojem nacionalnom zakonodavstvu države članice trebale bi uzeti u obzir da se na njega primjenjuje načelo proporcionalnosti iz članka 17. stavka 5.

U skladu s člankom 17. stavkom 4. točkom (b) pružatelji usluga trebaju poduzeti sve u svojoj moći da osiguraju nedostupnost određenih djela i drugih predmeta zaštite za koje su im nositelji prava pružili „relevantne i potrebne informacije”. U uvodnoj izjavi 66. navodi se da pružatelji usluge dijeljenja sadržaja putem interneta nisu odgovorni za neovlašteno učitavanje ako im nositelji prava ne pruže informacije koje ispunjavaju zahtjeve iz članka 17. stavka 4. Bez pružanja tih informacija pružatelji usluge dijeljenja sadržaja putem interneta ne mogu djelovati. Stoga je suradnja između pružatelja usluge dijeljenja sadržaja putem interneta i nositelja prava ključna za osiguravanje učinkovitosti članka 17. stavka 4. točke (b).

¹³ Ta obveza ne sprečava organizacije za kolektivno ostvarivanje prava da izdaju individualizirane licencije za inovativne pružatelje internetskih usluga, što je važan element za pregovore s novim pružateljima usluge dijeljenja sadržaja putem interneta.

Države članice trebale bi prenijeti pojam „relevantne i potrebne informacije” u nacionalno zakonodavstvo u skladu s ovim smjernicama i ciljevima članka 17. Ocjenu toga jesu li informacije koje su pružili nositelji prava „relevantne” i „potrebne” trebalo bi provesti za svaki pojedinačni slučaj. Nositeljima prava trebalo bi omogućiti i da te informacije dostave preko trećih strana koje su za to ovlastili.

U kontekstu članka 17. stavka 4. točke (b) potrebno je unaprijed dostaviti relevantne i potrebne informacije.

Članak 17. stavak 4. točka (b) trebao bi se provesti na tehnološki neutralan i dugoročno prikladan način. Stoga države članice u svojim provedbenim zakonima ne bi smjele propisati obveznu primjenu tehnoloških rješenja niti pružateljima usluga nametati posebna tehnološka rješenja kako bi dokazali da su poduzeli sve u svojoj moći.

Pružatelji usluge dijeljenja sadržaja putem interneta moraju u skladu s visokim sektorskim standardima profesionalne pažnje poduzeti sve u svojoj moći kako bi proveli bilo koja relevantna rješenja kojima se nastoji osigurati nedostupnost određenog neovlaštenog sadržaja za koji su pružene relevantne i potrebne informacije. Kako je naglašeno u uvodnoj izjavi 66., pri ocjeni je li određeni pružatelj usluga učinio sve u svojoj moći, „trebalo bi uzeti u obzir je li pružatelj usluga poduzeo sve mjere koje bi poduzeo i pažljivi operator da spriječi dostupnost neovlaštenih djela ili drugih predmeta zaštite na svojim internetskim stranicama, uzimajući u obzir najbolje sektorske prakse, djelotvornost poduzetih mjera u svjetlu svih relevantnih čimbenika i kretanja [...]”

Stoga je pri utvrđivanju je li pružatelj usluge dijeljenja sadržaja putem interneta poduzeo sve u svojoj moći u skladu s visokim sektorskim standardima profesionalne pažnje posebno važno razmotriti sektorske prakse dostupne na tržištu u tom trenutku. To uključuje primjenu tehnologije ili određenih tehnoloških rješenja. Kako je pojašnjeno u uvodnoj izjavi 66., „sve mjere koje poduzmu pružatelji usluga trebale bi biti djelotvorne u smislu ciljeva koji se žele ostvariti”. Međutim, pružatelji usluge dijeljenja sadržaja putem interneta trebali bi i dalje moći slobodno odabrati tehnologiju ili rješenje za ispunjavanje obveze da poduzmu sve u svojoj moći ovisno o svojim posebnim okolnostima.

Ovim se smjernicama ne nastoji preporučiti upotreba bilo koje posebne tehnologije ili rješenja. Nositeljima prava i pružateljima usluga trebalo bi omogućiti fleksibilnost u uspostavi sporazuma o suradnji koji odgovaraju objema stranama u svrhu osiguravanja nedostupnosti neovlaštenog sadržaja. Ti će se sporazumi vjerojatno s vremenom razvijati, osobito ako se temelje na tehnologiji. U načelu upotreba tehnologije, kao što je tehnologija prepoznavanja sadržaja, sama po sebi ne bi trebala zahtijevati identifikaciju korisnika koji učitavaju svoj sadržaj, ali je, ako je to primjenjivo, potrebno poštovati relevantna pravila o zaštiti podataka, uključujući načela smanjenja količine podataka i ograničenja svrhe.

Kad je riječ o trenutačnim tržišnim praksama, dijalog s dionicima koji je provela Komisija pokazao je da se tehnologija prepoznavanja sadržaja danas obično upotrebljava među glavnim pružateljima usluge dijeljenja sadržaja putem interneta i u pogledu određenih vrsta sadržaja kako bi se upravljalo korištenjem sadržaja zaštićenog autorskim pravom. Čini se da

glavni pružatelji usluga u velikoj mjeri upotrebljavaju tehnologiju prepoznavanja sadržaja koja se temelji na digitalnom otisku videozapisa i audiosadržaja¹⁴. No tu tehnologiju ne bi trebalo nužno smatrati tržišnim standardom, posebno za manje pružatelje usluga.

U dijalogu s dionicima spomenute su i druge tehnologije koje omogućuju otkrivanje neovlaštenog sadržaja. To uključuje raspršivanje (*hashing*)¹⁵, vodeni žig (*watermarking*)¹⁶, upotrebu metapodataka¹⁷, pretraživanje s pomoću ključnih riječi¹⁸ ili kombinaciju različitih tehnologija. Neki pružatelji usluga razvili su interna rješenja, dok drugi otkupljuju usluge trećih strana. Stoga se u mnogim slučajevima očekuje da će se pružatelji usluga oslanjati (ili nastaviti oslanjati) na različite tehnološke alate kako bi ispunili svoju obvezu iz članka 17. stavka 4. točke (b).

Ocjenu toga je li pružatelj usluge dijeljenja sadržaja putem interneta poduzeo „sve u svojoj moći” u skladu sa točkom (b) u odnosu na određeni zaštićeni sadržaj za koji su unaprijed pružene relevantne i potrebne informacije trebalo bi provesti za svaki pojedinačni slučaj u skladu s načelom proporcionalnosti utvrđenim u članku 17. stavku 5. i u skladu s člankom 17. stavcima od 7. do 9. To u praksi znači da se od pružatelja usluge dijeljenja sadržaja putem interneta ne bi smjelo očekivati da primjenjuju najskuplja ili najsofisticiranija rješenja ako bi to u njihovu konkretnom slučaju bilo nerazmjerno. To vrijedi i u slučaju sadržaja koji su relevantni nositelji prava označili kao sadržaj čija bi im dostupnost mogla znatno naštetiti, kako je objašnjeno u odjeljku VI. u nastavku. Nadalje, kako je objašnjeno u uvodnoj izjavi 66., ne može se isključiti da se u nekim slučajevima pristup neovlaštenom sadržaju može izbjeći samo na temelju obavijesti nositelja prava¹⁹. To primjerice može biti razmjerno sadržaju za koji tehnologija nije lako dostupna na tržištu ili nije razvijena u određenom trenutku.

Države članice trebale bi razmotriti sljedeće elemente:

- Vrsta, veličina i publika usluge: od većih pružatelja usluga koji imaju širu publiku može se očekivati da uvedu naprednija rješenja/tehnologije u odnosu na pružatelje usluga s ograničenom publikom i resursima. Moglo bi biti razmjernije od manjih pružatelja usluga

¹⁴ Ta tehnologija funkcionira na temelju digitalnog otiska djela nositelja prava koji se uspoređuje sa sadržajem koji su korisnici učitali u uslugu.

¹⁵ *Hashing* je tehnika kojom se datoteka pretvara u lanac brojeva koji se naziva „kôd raspršivanja” (*hashcode*). Taj kôd raspršivanja omogućuje identificiranje sadržaja koji su učitali korisnici i otkrivanje potencijalno neovlaštenog sadržaja. Razlika u odnosu na digitalni otisak jest, prema nekim mišljenjima, da otkrivanje neovlaštenog sadržaja funkcionira posebno kada je učitana datoteka identična djelu koje je „raspršeno” (za razliku od digitalnog otiska kojim se mogu prepoznati i razlike).

¹⁶ *Watermarking* je rješenje u kojem je izvorna datoteka označena vodenim žigom te se stoga na temelju tog žiga, koji služi kao potpis, može prepoznati nakon učitavanja.

¹⁷ Upotrebom *metapodataka* omogućuje se praćenje toga je li određeno djelo učitano na temelju metapodataka povezanih sa sadržajem, kao što su ime autora i naziv djela.

¹⁸ *Pretraživanje s pomoću ključnih riječi* posebno je spomenuto kao rješenje za manje pružatelje usluga, koji možda nemaju sredstva za uvođenje složenijih i skupljih tehnologija. To je najjednostavnija tehnika kojom se ručno pretražuju nazivi na internetskim stranicama usluge, npr. naziv određene pjesme/izvođača, kako bi se otkrili sadržaji kojima se potencijalno krši autorsko pravo.

¹⁹ To je primjenjivo neovisno o tome ispunjava li predmetna usluga kriterije iz članka 17. stavka 6.

očekivati da pribjegavaju jednostavnijim rješenjima (kao što su metapodaci ili pretraživanje s pomoću ključnih riječi) pod uvjetom da ta rješenja ne dovedu do prekomjernog blokiranja sadržaja u suprotnosti sa stavcima 7. i 9.

- Trebalo bi razmotriti i dostupnost odgovarajućih i djelotvornih sredstava i povezane troškove, na primjer kada pružatelji usluga kupuju rješenja od trećih strana / pružatelja tehnoloških usluga i kada se ona razvijaju interno, uključujući troškove povezane s ljudskom intervencijom u kontekstu sporova (vidjeti odjeljak IV.). Trebalo bi uzeti u obzir i kumulativne troškove različitih rješenja koje bi pružatelj usluga možda trebao provesti te ograničenja tehnologija ovisno o vrsti sadržaja. Na primjer, za različite vrste sadržaja mogu biti potrebna različita rješenja (npr. tehnologije prepoznavanja sadržaja za glazbu možda nisu iste kao za nepomične slike i mogu ih razviti različiti pružatelji tehnoloških usluga). Kumulativni trošak trebalo bi uzeti u obzir i kada nositelji prava sami razviju različita rješenja za zaštitu kojima se od pružatelja usluga zahtijeva da upotrebljavaju različite softvere (npr. za različita rješenja za vodeni žig).
- Vrsta sadržaja koji učitavaju korisnici: kada pružatelji usluga stavljaju na raspolaganje različite vrste sadržaja, mjere koje je potrebno poduzeti mogu se razlikovati ovisno o tome je li sadržaj raširen ili manje uobičajen na njihovim internetskim stranicama pod uvjetom da se ispuni obveza da poduzmu sve u svojoj moći. Može se očekivati da pružatelji usluga primjenjuju složenija rješenja za raširene sadržaje u usporedbi s manje uobičajenima.

Naposljetku, pružatelji usluge dijeljenja sadržaja putem interneta mogli bi na temelju opsega sadržaja dostupnog u okviru njihovih usluga odlučiti pružiti različite alate različitim nositeljima prava pod uvjetom da se rješenjima ispuni obveza da poduzmu sve u svojoj moći u smislu članka 17. stavka 4. točke (b).

Predmetne informacije moraju biti točne kako bi se pružatelju usluge dijeljenja sadržaja putem interneta omogućilo djelovanje. Što se može smatrati „relevantnim” informacijama razlikovat će se ovisno o predmetnim djelima i okolnostima koje se odnose na ta djela ili druge predmete zaštite. Informacije bi barem trebale biti točne u pogledu prava vlasništva nad određenim djelom ili drugim predmetom zaštite o kojem je riječ. Što se može smatrati „potrebним” informacijama razlikovalo bi se ovisno o rješenjima koja primjenjuju pružatelji usluga. Njima bi se pružateljima usluga trebalo omogućiti da učinkovito primjenjuju svoja tehnološka rješenja, ako se upotrebljavaju. Na primjer, ako se upotrebljava digitalni otisak, od nositelja prava može se zatražiti da dostave otisak određenog djela / predmeta zaštite ili datoteku čiji će digitalni otisak uzeti sami pružatelj usluga, zajedno s informacijama o vlasništvu nad pravima. Kada se primjenjuju rješenja na temelju metapodataka, pružene informacije mogu se primjerice sastojati od naslova, autora/producenta, trajanja, datuma ili drugih informacija koje su relevantne i potrebne kako bi se pružateljima usluge dijeljenja sadržaja putem interneta omogućilo djelovanje. U tom je kontekstu važno da metapodaci koje dostave nositelji prava ne budu naknadno uklonjeni.

Budući da je suradnja ključna, pojmom „relevantne i potrebne informacije” pretpostavlja se da pružatelji usluga uzimaju u obzir prirodu i kvalitetu informacija koje nositelji prava mogu realno pružiti. U tom pogledu nositelji prava i pružatelje usluge dijeljenja sadržaja putem interneta trebalo bi poticati da surađuju kako bi utvrdili najbolji pristup identifikaciji djela.

Pri pružanju relevantnih i potrebnih informacija pružateljima usluga nositelji prava mogu označiti određeni sadržaj zaštićen autorskim pravom i srodnim pravima čija bi im neovlaštena dostupnost na internetu mogla prouzročiti znatnu gospodarsku štetu. Sadržaj koji su nositelji prava prethodno tako označili može biti čimbenik koji je potrebno uzeti u obzir pri utvrđivanju jesu li pružatelji usluge dijeljenja sadržaja putem interneta poduzeli sve u svojoj moći kako bi osigurali nedostupnost tog konkretnog sadržaja te jesu li to učinili u skladu sa zaštitnim mjerama za zakonita korištenja iz članka 17. stavka 7., kako je objašnjeno u dijelu VI. u nastavku.

3. „PRIJAVA I UKLANJANJE” I „PRIJAVA I TRAJNO UKLANJANJE” (ČLANAK 17. STAVAK 4. TOČKA (c))

Treći je uvjet iz članka 17. stavka 4. točke (c) da bi pružatelji usluge dijeljenja sadržaja putem interneta trebali biti odgovorni za neovlašteno priopćavanje javnosti, uključujući stavljanje na raspolaganje javnosti, osim u slučajevima kada dokažu da su djelovali žurno nakon što su od nositeljâ prava primili dovoljno obrazloženu obavijest, radi onemogućavanja pristupa prijavljenim djelima ili drugim predmetima zaštite na svojim internetskim stranicama ili njihova uklanjanja sa svojih internetskih stranica te usto učinili sve u svojoj moći kako bi spriječili njihova buduća učitavanja u skladu s člankom 17. stavkom 4. točkom (b).

Taj sustav prijave i uklanjanja te prijave i trajnog uklanjanja primjenjuje se kada neovlašten sadržaj postane dostupan na internetskim stranicama pružatelja usluge dijeljenja sadržaja putem interneta. U praksi su glavni scenariji u kojima neovlašteni sadržaj može postati dostupan i u kojima je potrebno djelovanje u skladu s člankom 17. stavkom 4. točkom (c) sljedeći:

- (i) Nositelji prava nisu unaprijed pružateljima usluge dijeljenja sadržaja putem interneta dostavili „relevantne i potrebne” informacije iz članka 17. stavka 4. točke (b) kako bi se izbjegla dostupnost neovlaštenog sadržaja. Djeluju *ex post*, odnosno traže trajno uklanjanje određenog sadržaja nakon što postane dostupan, na temelju relevantnih i potrebnih informacija koje pruže; ili
- (ii) Pružatelji usluge dijeljenja sadržaja putem interneta poduzeli su „sve u svojoj moći” kako bi izbjegli neovlašteni sadržaj u skladu s člankom 17. stavkom 4. točkom (b), ali unatoč tomu neovlašteni sadržaj postane dostupan iz objektivnih razloga, na primjer zato što se neki sadržaji ne mogu prepoznati zbog ograničenja svojstvenih tehnologijama; ili

- (iii) U nekim posebnim slučajevima od pružatelja usluge dijeljenja sadržaja putem interneta može se očekivati da djeluju tek nakon što nositelji prava dostave obavijest, kako je objašnjeno u uvodnoj izjavi 66.

Pružatelji usluga trebali poduzeti „sve u svojoj moći” kako bi spriječili buduća učitavanja prijavljenih djela u skladu s člankom 17. stavkom 4. točkom (b), kako je objašnjeno u pododjeljku 2. Ocjenu toga jesu li pružatelji usluga poduzeli sve u svojoj moći treba provesti za svaki pojedinačni slučaj u skladu s načelom proporcionalnosti predviđenim u članku 17. stavku 5.

Države članice trebale bi imati na umu da primjena članka 17. ne bi smjela dovesti ni do kakve opće obveze praćenja kako je utvrđeno u stavku 8. te da se zakonita korištenja moraju zaštititi u skladu sa stavcima 7. i 9., kako je dodatno objašnjeno u odjeljku VI. To je posebno važno za primjenu drugog dijela točke (c), prema kojoj pružatelji usluga moraju učiniti sve u svojoj moći kako bi spriječili buduća učitavanja prijavljenih djela.

Kao i u slučaju članka 17. stavka 4. točke (b), nositelji prava moraju pružiti određene informacije prije nego što pružatelj usluge dijeljenja sadržaja putem interneta može djelovati.

Pri provedbi članka 17. stavka 4. točke (c) države članice moraju jasno razlikovati vrstu informacija koje nositelji prava pružaju u „dovoljno obrazloženoj obavijesti” u svrhu uklanjanja sadržaja (dio točke (c) koji se odnosi na uklanjanje) od „relevantnih i potrebnih informacija” koje pružaju u svrhu sprečavanja budućih učitavanja prijavljenih djela (dio točke (c) koji se odnosi na trajno uklanjanje u skladu s točkom (b)).

Kad je riječ o informacijama koje je potrebno dostaviti kako bi se ispunila obveza uklanjanja iz stavka 4. točke (c), a posebno u pogledu elemenata koje treba uključiti u „dovoljno obrazloženu obavijest”, Komisija preporučuje državama članicama da pri provedbi slijede Preporuku Komisije o mjerama za suzbijanje nezakonitih internetskih sadržaja²⁰. U točkama od 6. do 8. Preporuke navode se elementi koji bi se mogli uključiti u obavijesti. Obavijesti bi trebale biti „dovoljno precizne i na odgovarajući način utemeljene kako bi se predmetnom pružatelju usluga smještaja informacija na poslužitelju omogućilo da donese informiranu i savjesnu odluku o sadržaju na koji se obavijest odnosi, osobito o tome treba li taj sadržaj smatrati nezakonitim”. Obavijesti bi trebale sadržavati *obrazloženje pošiljatelja obavijesti zašto taj sadržaj smatra nezakonitim i jasno navođenje lokacije tog sadržaja*. Te informacije ne bi se nužno zahtijevale člankom 17. stavkom 4. točkom (b), ali bi se u pravilu trebale zahtijevati na temelju prvog dijela članka 17. stavka 4. točke (c). Preporukom se predviđa i mogućnost da pošiljatelj obavijesti, ako to žele, u obavijesti navedu i svoje podatke za kontakt.

Kad je riječ o takozvanoj obvezi „trajnog uklanjanja”, u drugom dijelu članka 17. stavka 4. točke (c) od pružatelja usluga zahtijeva se da učine sve u svojoj moći kako bi izbjegli buduća

²⁰ Vidjeti Komunikaciju Komisije od 1. ožujka 2018. dostupnu na: <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/news/commission-recommendation-measures-effectively-tackle-illegal-content-online>

učitavanja djela ili drugih predmeta zaštite za koje su primili obavijest nositelja prava. U toj se odredbi upućuje na točku (b) istog stavka, što znači da nositelji prava moraju pružateljima usluga pružiti istu vrstu „relevantnih i potrebnih” informacija kao i za potrebe točke (b) da bi im omogućili da učine sve u svojoj moći kako bi izbjegli buduća učitavanja u skladu s tom odredbom. To primjerice znači da samo informacije navedene u obavijesti ne bi bile dovoljne ako pružatelj usluga upotrebljava tehnologije za uzimanje digitalnog otiska kako bi izbjegao buduća učitavanja prijavljenih djela. U tom slučaju nositelji prava trebali bi pružateljima usluga dostaviti digitalne otiske ili datoteke sadržaja kako bi im omogućili da izbjegn timer buduća učitavanja prijavljenih djela.

4. POSEBNI SUSTAV ODGOVORNOSTI ZA NOVE PRUŽATELJE USLUGA (ČLANAK 17. STAVAK 6.)

Člankom 17. stavkom 6. predviđen je poseban sustav odgovornosti s različitim uvjetima za „nova” poduzeća koja posluju u EU-u manje od tri godine i čiji je godišnji promet manji od 10 milijuna EUR.

Pri provedbi članka 17. stavka 6. države članice ne bi trebale nadilaziti uvjete utvrđene u Direktivi i trebale bi imati na umu da se tim blažim sustavom odgovornosti želi u obzir uzeti poseban slučaj novoosnovanih poduzeća koja koriste sadržaj koji su učitali korisnici kako bi razvila nove poslovne modele, kako je objašnjeno u uvodnoj izjavi 67.

Za godišnji promet posebno je relevantan članak 4. Preporuke Komisije 2003/361/EZ. Detaljnije smjernice za izračun prometa, među ostalim u slučajevima kada poduzeća mogu surađivati s drugim poduzećima, navedene su u „Priručniku za definiciju MSP-ova”²¹ koji su pripremile službe Komisije.

Člankom 17. stavkom 6. predviđa se dvorazinski sustav s različitim pravilima koja se primjenjuju na „nove” pružatelje usluga ovisno o publici koju privlače. Konkretno:

- a) ako ti „novi” pružatelji usluga imaju manje od 5 milijuna pojedinačnih posjetitelja, moraju poduzeti sve u svojoj moći kako bi dobili odobrenje (članak 17. stavak 4. točka (a)) i ispuniti obvezu „prijave i uklanjanja” iz prvog dijela članka 17. stavka 4. točke (c);
- b) ako ti „novi” pružatelji usluga imaju više od 5 milijuna pojedinačnih posjetitelja, moraju ispuniti istu obvezu da poduzmu sve u svojoj moći kako bi dobili odobrenje i obvezu „prijave i uklanjanja” kao i pružatelji usluga s manjom publikom, ali isto moraju ispuniti i obvezu izbjegavanja budućih učitavanja prijavljenih djela u skladu s drugim dijelom članka 17. stavka 4. točke (c) (obveza „trajnog uklanjanja”).

²¹ https://ec.europa.eu/regional_policy/sources/conferences/state-aid/sme/smedefinitionguide_en.pdf

Na obje kategorije pružatelja usluga ne primjenjuje se uvjet dokazivanja da su poduzeli sve u svojoj moći kako bi se osigurala nedostupnost neovlaštenog sadržaja iz članka 17. stavka 4. točke (b).

Glavni čimbenik za razlikovanje tih dviju kategorija pružatelja usluga jest „broj pojedinačnih posjetitelja u jednom mjesecu”. U članku 17. stavku 6. navodi se da se prosječni broj pojedinačnih posjetitelja takvih pružatelja usluga u jednom mjesecu izračunava na osnovi prethodne kalendarske godine. Kako je dodatno objašnjeno u uvodnoj izjavi 66., u tom izračunu treba uzeti u obzir posjetitelje iz svih država članica. Pri izračunu broja pojedinačnih posjetitelja moraju se poštovati pravila o privatnosti i zaštiti podataka.

Pri utvrđivanju jesu li „novi” pružatelji usluga ispunili svoje obveze koje su uvjet za izbjegavanje odgovornosti za neovlašteno priopćavanje javnosti mora se uzeti u obzir načelo proporcionalnosti iz članka 17. stavka 5., kako je prethodno navedeno²². To znači da se očekivane obveze „novih” pružatelja usluga da poduzmu sve u svojoj moći kako bi dobili odobrenje mogu razlikovati ovisno o njihovim posebnim okolnostima (kako je objašnjeno u odjeljku III.).

Kad je riječ o obvezi da pružatelji usluga poduzmu sve u svojoj moći *kako bi spriječili buduća učitavanja prijavljenih djela*, od „novih” pružatelja usluga čiji broj pojedinačnih posjetitelja u jednom mjesecu *premašuje* pet milijuna može se očekivati manje nego od pružatelja usluga obuhvaćenih člankom 17. stavkom 4. Bilo bi razmjerno da se oslanjaju na jednostavnija i jeftinija rješenja.

Pri primjeni rješenja za sprečavanje budućih učitavanja potrebno je poštovati zaštitne mjere za zakonita korištenja iz članka 17. stavaka 7. i 9. kako je navedeno u odjeljku IV. u nastavku, osobito ako „novi” pružatelji usluga primjenjuju alate za automatsko prepoznavanje sadržaja.

VI. ZAŠTITNE MJERE ZA ZAKONITA KORIŠTENJA SADRŽAJA (članak 17. stavak 7.) I PRITUŽBENI MEHANIZMI I MEHANIZMI PRAVNE ZAŠTITE ZA KORISNIKE (članak 17. stavak 9.)

Člankom 17. stavkom 7. i člankom 17. stavkom 9. predviđeno je da bilo koja suradnja između pružatelja usluga i nositelja prava ne smije dovesti do sprečavanja dostupnosti sadržaja kojim se ne krše autorska ili srodna prava, među ostalim i zbog primjene bilo kakve iznimke ili ograničenja. Takvo korištenje kojim se ne krši autorsko pravo često se naziva „zakonito korištenje”. Osim toga, člankom 17. stavkom 7. predviđeno je i da države članice moraju osigurati da se korisnici u svakoj državi članici mogu osloniti na postojeće iznimke ili ograničenja za citate, kritike, osvrte i korištenje u svrhe karikature, parodije ili pastiša pri učitavanju i stavljanju na raspolaganje sadržaja koje su proizveli korisnici usluga dijeljenja

²² U članku 17. stavku 6. upućuje se na članak 17. stavak 4., na koji se upućuje i u članku 17. stavku 5.

sadržaja putem interneta. Obveze iz članka 17. stavka 7. i članka 17. stavka 9. od posebne su važnosti za primjenu obveze pružatelja usluga iz članka 17. stavka 4. da poduzmu „sve u svojoj moći”.

Države članice trebale bi u svoje nacionalno zakonodavstvo izričito prenijeti tekst prvog odlomka članka 17. stavka 7. koji se odnosi na korištenja kojima se ne krši autorsko pravo.

Od država članica zahtijeva se i da u svoje nacionalno zakonodavstvo prenesu obvezne iznimke iz drugog odlomka članka 17. stavka 7. koje obuhvaćaju korištenje sadržaja koje su proizveli korisnici usluga dijeljenja sadržaja putem interneta za:

(a) citate, kritike, osvrte;

(b) korištenje u svrhe karikature, parodije ili pastiša.

Iznimke ili ograničenja iz Direktive 2001/29/EZ neobvezni su i upućeni svim korisnicima, a u slučaju doslovnog navođenja, kritike i osvrta na njih se primjenjuju posebni uvjeti. S druge strane, provedba posebnih iznimaka i ograničenja iz članka 17. stavka 7. obvezna je za države članice, a primjenjuju se posebno i samo na internetsko okruženje i sve korisnike pri učitavanju i stavljanju na raspolaganje sadržaja koje su proizveli korisnici usluga dijeljenja sadržaja putem interneta te ne postoje daljnji uvjeti za njihovu primjenu.

Važno je imati na umu da je zakonodavac Unije odlučio te posebne iznimke ili ograničenja učiniti obveznim s obzirom na različita temeljna prava o kojima je riječ. U uvodnoj izjavi 70. objašnjava se da je za potrebe „uspostave ravnoteže između temeljnih prava utvrđenih u Povelji Europske unije o temeljnim pravima („Povelja”), posebno slobode izražavanja i slobode umjetnosti, te prava na vlasništvo, uključujući intelektualno vlasništvo” osobito važno korisnicima omogućiti učitavanje i stavljanje na raspolaganje sadržaja koji sami stvore u svrhe iznimaka ili ograničenja iz članka 17. stavka 7.

(i) Zakonita korištenja u skladu s člankom 17. stavcima 7. i 9.

Zakonita korištenja kojima se ne krše autorsko pravo ili srodna prava mogu uključivati (a) korištenja na temelju iznimaka i ograničenja, (b) korištenja nositelja prava ili korisnika koji su regulirali prava na sadržaj koji učitavaju ili korištenja obuhvaćena odobrenjem u skladu s člankom 17. stavkom 2. i (c) korištenja sadržaja koji nije obuhvaćen autorskim pravom ili srodnim pravima, a posebno djela u javnoj domeni ili, na primjer, sadržaja za koji nije dosegnut prag originalnosti ili ispunjen bilo koji drugi zahtjev koji se odnosi na prag za zaštitu.

Kad je riječ o korištenjima na temelju iznimaka i ograničenja, prethodno navedene iznimke utvrđene u članku 17. stavku 7. trebalo bi tumačiti kao autonomne pojmove prava EU-a i razmatrati u posebnom kontekstu te odredbe²³. Države članice koje su možda već provele te

²³ Vidjeti C-201/13, Deckmyn, točka 14. „...da se pojmovi iz odredbe prava Unije koja ne sadrži nikakvo izričito upućivanje na pravo država članica za utvrđivanje njegovog smisla i dosega u cijeloj Uniji trebaju

iznimke u skladu s Direktivom 2001/29/EZ trebale bi preispitati svoje zakonodavstvo i prema potrebi ga izmijeniti kako bi se osigurala njegova usklađenost s člankom 17. stavkom 7., posebno u pogledu internetskog okruženja. Države članice u kojima te iznimke ili ograničenja nisu predviđeni zakonodavstvom morat će ih prenijeti barem za korištenja obuhvaćena člankom 17.

Budući da u Direktivi 2001/29/EZ pojmovi „doslovno navođenje” i „parodija” nisu definirani, Sud Europske unije naveo je da se njihovo značenje i opseg trebaju utvrditi na temelju njihova uobičajenog značenja u svakodnevnom jeziku, a sve uzimajući u obzir kontekste u kojima se koriste i ciljeve kojima teže propisi kojih su dio²⁴. Isti se pristup može primijeniti na pojmove pastiša, kritike i osvrti, koji nisu definirani u članku 17. stavku 7.

Države članice trebale bi provesti ili prilagoditi obvezne iznimke i ograničenja iz članka 17. stavka 7. na način kojim se omogućuje njihova primjena u skladu s Poveljom o temeljnim pravima²⁵ i osigurava njihova djelotvornost u skladu sa sudskom praksom Suda Europske unije²⁶.

Upućivanje na zakonita korištenja iz članka 17. stavaka 7. i 9. trebalo bi se odnositi i na korištenja koja mogu biti obuhvaćena drugim iznimkama i ograničenjima predviđenima Direktivom 2001/29/EZ, koji su neobvezni za države članice. Te iznimke i ograničenja primjenjivat će se u kontekstu članka 17. ako ih države članice provedu u svojem nacionalnom zakonodavstvu. Među tim neobveznim iznimkama i ograničenjima najrelevantniji bi, na primjer, mogli biti popratno uključivanje²⁷ i korištenje djela, kao što su djela arhitekture ili skulpture, koja su trajno smještena na javnim mjestima²⁸.

Druga zakonita korištenja za potrebe članka 17. stavka 7. uključuju ovlaštena korištenja. To su korištenja za koje učitavač ima sva relevantna prava za učitani sadržaj, bilo zato što je učitavač stvorio učitani sadržaj te on ne sadržava nikakav sadržaj treće strane ili zato što je dobio sva potrebna odobrenja od nositelja prava. Potonji bi slučaj primjerice obuhvaćao sadržaje koje su učitali profesionalni korisnici, kao što su radiotelevizijske kuće, nakon što su regulirali sva potrebna prava.

Naposljetku, pojam „zakonita korištenja” odnosi se i na korištenja sadržaja koji nije obuhvaćen autorskim pravom ili srodnim pravima, a posebno djela u javnoj domeni, odnosno djela čiji je rok zaštite istekao i stoga više nisu zaštićena autorskim pravom, te materijala koji ne ispunjava kriterije za zaštitu s obzirom na sudsku praksu Suda Europske unije²⁹.

(ii) Primjena članka 17. stavka 4. u skladu s člankom 17. stavcima 7. i 9.

tumačiti na autonoman i ujednačen način, koji treba pažljivo izabrati uzimajući u obzir kontekst i cilj odredbe o kojoj se radi” (presuda Padawan, C-467/08, EU:C:2010:620, točka 32. i navedena sudska praksa).

²⁴ C-476/17, Pelham, točka 70. i C-201/13, Deckmyn, točka 19.

²⁵ Na primjer, C-516/17, Spiegel Online, točka 52.; C-314/12, UPC Telekabel Wien, točka 46.

²⁶ Na primjer u C-145/10, Eva Painer, točka 133.; C-117/13, Darmstadt, točka 43.

²⁷ Članak 5. stavak 3. točka (i) Direktive 2001/29/EZ.

²⁸ Članak 5. stavak 3. točka (h) Direktive 2001/29/EZ. Komisija je posebno preporučila državama članicama da prenesu tu iznimku u svojoj Komunikaciji „Promicanje pravednog, učinkovitog i konkurentnog europskog gospodarstva utemeljenog na autorskim pravima na jedinstvenom digitalnom tržištu”, COM(2016) 592.

²⁹ C-469/17, Funke Medien, točke 18.–20.

Članak 17. stavak 7., prema kojem suradnja između nositelja prava i pružatelja usluga ne smije dovesti do sprečavanja dostupnosti zakonitog sadržaja, mora se tumačiti zajedno s odredbama iz članka 17. stavka 4. o obvezi da pružatelji usluga poduzmu „sve u svojoj moći” jer je to kontekst u kojem se odvija suradnja kad je riječ o sadržaju za koji nije dano odobrenje. Potreba da pružatelji usluga i nositelji prava poštuju zakonita korištenja trebala bi se uzeti u obzir pri utvrđivanju je li pružatelj usluga poduzeo „sve u svojoj moći” u skladu s člankom 17. stavkom 4. točkom (b) i drugim dijelom točke (c) bez obzira na konkretna rješenja ili tehnologije koje pružatelji usluga primjenjuju.

Pritužbeni mehanizmi i mehanizmi pravne zaštite predviđeni člankom 17. stavkom 9. (vidjeti odjeljak u nastavku) primjenjuju se uz obveze iz članka 17. stavka 7. Stoga za prenošenje i primjenu članka 17. stavka 7. ne bi bilo dovoljno zakoniti sadržaj vratiti na uslugu *ex post* u skladu s člankom 17. stavkom 9. nakon što je uklonjen ili mu je onemogućen pristup.

Primjena obveze iz članka 17. stavka 7. posebno je relevantna kada pružatelji usluga primjenjuju tehnologiju za automatsko prepoznavanje sadržaja u skladu s člankom 17. stavkom 4. Nijedna postojeća tehnologija ne može ispuniti zakonske zahtjeve u pogledu ocjene krši li se sadržajem koji korisnik želi učitati autorsko pravo ili je riječ o zakonitom korištenju. No tehnologijom prepoznavanja sadržaja može se identificirati određeni sadržaj zaštićen autorskim pravom za koji su nositelji prava pružateljima usluga pružili relevantne i potrebne informacije.

Stoga bi automatsko blokiranje tj. sprečavanje učitavanja s pomoću tehnologije, u slučajevima kada se učitani sadržaj podudara s određenom datotekom koju su dostavili nositelji prava u načelu trebalo biti ograničeno na učitavanja sadržaja kojim se očito krši autorsko pravo kako bi se osigurala usklađenost s člankom 17. stavkom 7. u praksi i kako se ne bi utjecalo na zakonita korištenja, uključujući korištenja na temelju iznimaka i ograničenja.

Kako je detaljnije navedeno u nastavku, drugi učitani sadržaji kojima se autorsko pravo ne krši na očit način trebali bi u načelu biti dostupni na internetu te bi mogli podlijevati *ex post* preispitivanju koje obavlja čovjek ako nositelji prava podnesu prigovor dostavljanjem obavijesti.

Taj pristup, prema kojem bi pružatelji usluga pri učitavanju trebali utvrditi krši li se sadržajem autorsko pravo na očit način ili ne, razuman je praktični standard za utvrđivanje treba li blokirati učitavanje sadržaja ili ga učiniti dostupnim na internetu te osiguravanje usklađenosti s člankom 17. stavkom 7. s obzirom na postojeća ograničenja tehnologije. Identifikacija sadržaja kojim se očito krši autorsko pravo i drugih sadržaja automatiziranim sredstvima ne predstavlja pravnu procjenu toga je li učitani sadržaj zakonit i je li obuhvaćen iznimkom. Stoga kriteriji za primjenu te razlike ne bi trebali utjecati na obvezu pružatelja usluga da poduzmu sve u svojoj moći kako bi dobili odobrenje u skladu s člankom 17. stavkom 4. točkom (a).

U praksi, pružatelji usluga bi pri primjeni alata za prepoznavanje sadržaja trebali uzeti u obzir informacije koje su dostavili nositelji prava u vezi sa svojim konkretnim sadržajem kako bi

utvrdili krši li se određenim učitavanjem autorsko pravo ili ne³⁰. Isto tako, nositelji prava trebali bi pri davanju uputa pružateljima usluga uzeti u obzir zakonita korištenja. Ne bi trebalo smatrati da se sadržajem očito krši autorsko pravo ako nositelji prava nisu od pružatelja usluge dijeljenja sadržaja putem interneta zatražili da blokira pristup tom sadržaju.

Relevantni kriteriji za otkrivanje učitanih sadržaja kojima se očito krši autorsko pravo u praksi mogli bi uključivati duljinu/veličinu identificiranog sadržaja upotrijebljenog u učitanoj sadržaju, udio identificiranog sadržaja u cjelokupnom učitanoj sadržaju (npr. upotrebljava li se identificirani sadržaj sam ili u kombinaciji s drugim sadržajem) i stupanj izmjene djela (npr. odgovara li učitani sadržaj samo djelomično utvrđenom sadržaju jer ga je izmijenio korisnik). Ti bi se kriteriji mogli primijeniti vodeći računa o vrsti sadržaja, poslovnom modelu³¹ i riziku od znatne gospodarske štete za nositelje prava.

Potpuno podudaranje cijelih djela ili znatnih udjela djela obično bi se trebalo smatrati očitim kršenjem autorskog prava (npr. kada se snimka cijele pjesme koristi kao pozadinska glazba u videozapisu koji je izradio korisnik). To bi vrijedilo i za učitavanja izvornog djela koje je jednostavno tehnički izmijenjeno/preoblikovano kako bi se izbjegla njegova identifikacija (kao u slučaju dodavanja vanjskog okvira na sliku ili okretanja slike za 180°).

S druge strane, učitani sadržaj koji se samo djelomično podudara s informacijama koje je pružio nositelj prava jer je korisnik znatno izmijenio djelo na kreativan način, na primjer dodavanjem elemenata slici kako bi stvorio „mem“, općenito se ne bi smatralo očitim kršenjem autorskog prava (taj primjer može biti obuhvaćen iznimkom u svrhu parodije).

Još jedan primjer učitanoj sadržaja koji se općenito ne bi trebao smatrati očitim kršenjem autorskog prava je sadržaj koji uključuje kratke isječke koji čine mali dio cjelokupnog djela koje su identificirali nositelji prava (takvo korištenje može biti obuhvaćeno iznimkom u svrhu citata). To bi se moglo odnositi na slučaj kada videozapis koji je izradio korisnik sadržava isječak iz igranog filma ili pjesme³². Duljina isječka nije sama po sebi pravni kriterij za utvrđivanje je li korištenje zakonito. No ona je zajedno s kontekstom korištenja relevantna naznaka da se na određeni učitani sadržaj može primijeniti jedna od iznimaka utvrđenih pravom Unije. U skladu sa sudskom praksom Suda Europske unije³³ države članice moraju očuvati koristan učinak iznimaka i ograničenja te poštovati njihovu svrhu kako bi osigurale pravednu ravnotežu prava i interesa između različitih kategorija nositelja prava i korisnika predmeta zaštite. Iz toga proizlazi da tumačenje članka 17. mora omogućiti očuvanje

³⁰ Tim se pristupom uzimaju u obzir trenutačne tržišne prakse suradnje između nositelja prava i pružatelja usluga. Na primjer, kada nositelji prava pružateljima usluga daju digitalni otisak ili datoteku s relevantnim informacijama o pravima za svoj konkretan sadržaj, daju im i upute o tome treba li i kada blokirati taj sadržaj ako se prepozna u učitanim datotekama korisnika, uzimajući u obzir različite značajke učitanoj sadržaja. Dijalog s dionicima pokazao je da već danas neki nositelji prava mogu ovlastiti pružatelje usluga da primijene određen stupanj tolerancije kako bi se omogućila dostupnost nekih neovlaštenih sadržaja, primjerice kratkih isječaka filmova.

³¹ Na primjer, vrlo velik broj vrlo kratkih isječaka koji se učitavaju na uslugu mogao bi uzrokovati znatnu štetu nositeljima prava kada se ti isječci razmatraju zajedno u zbirnom obliku. Postoje usluge čiji se poslovni model temelji na opsežnom korištenju kratkog sadržaja, na primjer kratkih isječaka glazbe.

³² Na primjer, videozapis koji je izradio korisnik o „10 najboljih filmskih trenutaka godine“.

³³ C-516/17, Spiegel Online.

korisnog učinka iznimaka i poštovanje njihove svrhe, pri čemu je taj zahtjev posebno važan kada se tim iznimkama nastoji osigurati poštovanje temeljnih sloboda.

Mogu postojati i složeniji slučajevi u kojima će možda biti potrebno uzeti u obzir dodatne kriterije ili kombinaciju kriterija (osim duljine upotrijebljenog isječka i je li upotrijebljen na transformativan način) ovisno o sadržaju i situaciji. Suradnja između pružatelja usluga i nositelja prava te povratne informacije korisnika bit će ključne za postupno prilagođavanje primjene tog mehanizma.

Pružatelji usluga trebali bi posebno pažljivo i oprezno postupati pri ispunjavanju svojih obveza da poduzmu sve u svojoj moći kako bi dobili odobrenje prije učitavanja sadržaja kojim bi se nositeljima prava mogla nanijeti znatna gospodarska šteta (vidjeti odjeljak V. pododjeljak 2.). Ako je to razmjerno, moguće i izvedivo, to može uključivati brzo *ex ante* preispitivanje učitanih datoteka koje obuhvaćaju sadržaj označen kao potencijalno štetan, a koji je otkriven alatom za automatsko prepoznavanje sadržaja, koje provodi čovjek prema nalogu pružatelja usluge dijeljenja sadržaja putem interneta. To bi se primjenjivalo na sadržaj za koji je posebno važno vrijeme objavljivanja (npr. glazba ili filmovi koji još nisu objavljeni ili najvažniji trenuci nedavnih prijenosa sportskih događanja)³⁴.

Kako bi se osigurala prava ravnoteža među temeljnim pravima o kojima je riječ, odnosno slobodom izražavanja korisnika, pravom intelektualnog vlasništva nositelja prava i pravom pružatelja usluga na poslovanje, pojačano preispitivanje sadržaja koji je označen kao potencijalno štetan trebalo bi ograničiti na slučajeve u kojima postoji visoki rizik od znatne gospodarske štete, što bi nositelji prava trebali na odgovarajući način obrazložiti. Taj mehanizam ne bi smio dovesti do nerazmjernog opterećenja za pružatelje usluga ni do opće obveze praćenja. Iako pojam opće obveze praćenja nije definiran u članku 17. stavku 8., u njemu je izražen na isti način kao i u članku 15. Direktive 2000/31/EZ. No pri primjeni prvog odlomka članka 17. stavka 8. trebalo bi uzeti u obzir kontekst, strukturu i cilj članka 17. te posebnu ulogu pružatelja usluge dijeljenja sadržaja putem interneta u skladu s tom odredbom.

Ne bi trebalo biti potrebno *ex ante* preispitivanje koje provodi čovjek za sadržaj za koji više nije važno vrijeme objavljivanja³⁵. Pružatelji usluga koji u svoj mehanizam za usklađivanje odluču uključiti brzo *ex ante* preispitivanje koje provodi čovjek trebali bi uključiti i mehanizme za smanjenje rizika od zlouporabe.

Na temelju *ex ante* preispitivanja koje provodi čovjek pružatelj usluga može blokirati učitavanje sadržaja ili ga staviti na raspolaganje. Nositelje prava i korisnike trebalo bi obavijestiti o ishodu preispitivanja. Ako je sadržaj blokiran, korisnici bi to trebali moći osporiti u okviru mehanizma pravne zaštite.

Ako se sadržaji kojima se očito krši autorsko pravo identificiraju i blokiraju, tj. ako se ti sadržaji ne učitaju, korisnike bi o tome trebalo obavijestiti bez odgode te bi oni i dalje trebali moći osporiti tu odluku navođenjem razloga za svoj zahtjev u okviru mehanizma pravne zaštite iz članka 17. stavka 9. (vidjeti u nastavku).

³⁴ Vrijeme bi moglo biti važno i za druge vrste sadržaja.

³⁵ Na primjer, u slučaju nogometne utakmice vrijeme može biti važno tek nekoliko dana.

Sadržaj kojim se autorsko pravo ne krši na očit način trebao bi postati dostupan na internetu pri učitavanju, uz iznimku sadržaja koji su nositelji prava označili kao potencijalno štetan (kad podliježe brzom *ex ante* preispitivanju koje provodi čovjek). Pružatelji usluga trebali bi bez nepotrebne odgode obavijestiti nositelje prava da je sadržaj objavljen na internetu. Ako nositelji prava ulože prigovor, pružatelji usluga trebali bi osigurati brzo *ex post* preispitivanje koje provodi čovjek kako bi se brzo donijela odluka o tome treba li sadržaj ostati na internetu ili ga treba ukloniti. Nositelji prava trebali bi uložiti prigovor dostavljanjem obavijesti. Pri procjeni je li obavijest dovoljno obrazložena trebalo bi uzeti u obzir informacije koje su nositelji prava pružili *ex ante*.

Ex post preispitivanjem koje provodi čovjek trebalo bi se pružatelju usluge dijeljenja sadržaja putem interneta omogućiti da donese odluku na temelju argumenata koje su dostavili nositelji prava i korisnici. Sadržaj bi tijekom preispitivanja koje provodi čovjek trebao ostati na internetu.

Ako pružatelj usluge dijeljenja sadržaja putem interneta na temelju *ex post* preispitivanja koje provodi čovjek i argumenata nositelja prava i korisnika naposljetku odluči onemogućiti pristup učitanoj sadržaju ili ga ukloniti, trebao bi što prije obavijestiti korisnika i relevantne nositelje prava o ishodu preispitivanja. Korisnik bi trebao imati pristup mehanizmu za izvansudsko rješavanje sporova kako je predviđeno u članku 17. stavku 9.

Ako sadržaj ostane na internetu, nositelji prava mogu i dalje naknadno dostaviti drugu obavijest ako se pojave novi elementi ili okolnosti koji opravdavaju novu procjenu.

Dok se ne dokaže suprotno, trebalo bi se smatrati da su pružatelji usluge dijeljenja sadržaja putem interneta ispunili svoju obvezu da poduzmu sve u svojoj moći u skladu s člankom 17. stavkom 4. točkama (b) i (c) s obzirom na članak 17. stavak 7. ako su postupali s dužnom pažnjom u pogledu sadržaja kojim se autorsko pravo ne krši na očit način u skladu s ovim smjernicama, uzimajući u obzir relevantne informacije koje su pružili nositelji prava. S druge strane, dok se ne dokaže suprotno, trebalo bi smatrati da nisu ispunili svoju obvezu da poduzmu sve u svojoj moći s obzirom na članak 17. stavak 7. i trebali bi biti odgovorni za kršenje autorskog prava ako su stavili na raspolaganje učitani sadržaj ne uzimajući u obzir informacije koje su im pružili nositelji prava, uključujući informacije o sadržaju koji je označen kao potencijalno štetan, ali kojim se autorsko pravo ne krši na očit način, kako je navedeno u odjeljku V. pododjeljku 2.

Redovita izvješća o sadržaju koji je blokiran primjenom automatiziranih alata pri ispunjavanju zahtjeva nositelja prava³⁶ omogućila bi državama članicama da prate pravilnost primjene članka 17., a posebno članka 17. stavaka 8. i 9. Time bi se osim toga predstavnicima korisnika omogućilo da prate i osporavaju primjenu parametara koje su pružatelji usluga utvrdili u suradnji s nositeljima prava kako bi otkrili sustavne zlouporabe. To bi se primjerice moglo temeljiti na količini i vrsti sadržaja čije je učitavanje blokirano i pritužbama koje su podnijeli korisnici.

³⁶ U skladu s pristupom koji je Komisija predložila u svojem prijedlogu Akta o digitalnim uslugama.

Mehanizmom opisanim u ovim smjernicama ne bi se smjela spriječiti moguća upotreba tehnologije za izvješćivanje i isplaćivanje naknade za korištenje odobrenog sadržaja u skladu s ugovornim uvjetima koje su dogovorili nositelji prava i pružatelji usluga.

(iii) Pritužbeni mehanizmi i mehanizmi pravne zaštite iz članka 17. stavka 9.

Člankom 17. stavkom 9. zahtijeva se da države članice osiguraju pritužbene mehanizme i mehanizme pravne zaštite koje pružatelji usluga moraju staviti na raspolaganje korisnicima u slučaju sporova o blokiranju sadržaja koji su oni učitali ili njegova uklanjanja. U okviru tih mehanizama odluke o onemogućavanju pristupa učitanom sadržaju ili o njegovu uklanjanju moraju podlijevati preispitivanju koje provodi čovjek kako bi se utvrdilo je li korištenje zakonito te bi li sadržaj trebalo vratiti na uslugu. Njime se od država članica zahtijeva i da osiguraju da korisnici imaju pristup izvansudskim mehanizmima pravne zaštite za rješavanje tih sporova.

Države članice trebale bi utvrditi pravila o pritužbenim mehanizmima i mehanizmima pravne zaštite. Korisnicima se mora omogućiti osporavanje odluka pružatelja usluga o blokiranju sadržaja koji su učitali ili njegovu uklanjanju. To se može odnositi na sadržaj kojim se očito krši autorsko pravo, a koji je blokiran zbog primjene članka 17. stavka 4. točke (b) u skladu s člankom 17. stavkom 7., te na sadržaj koji je uklonjen *ex post* nakon dovoljno obrazložene obavijesti koju su dostavili nositelji prava u skladu s člankom 17. stavkom 4. točkom (c). Sadržaj bi trebao ostati nedostupan tijekom preispitivanja koje provodi čovjek u okviru mehanizma pravne zaštite, osim u prethodno navedenom posebnom slučaju sadržaja kojim se članak 17. stavak 7. ne krši na očit način.

U skladu sa zahtjevom iz članka 17. stavka 9. da se pritužbe korisnika obrađuju bez odgode države članice trebale bi predvidjeti da pružatelji usluge dijeljenja sadržaja putem interneta i nositelji prava u pravilu moraju odgovoriti na pritužbe korisnika u razumno kratkom roku kako bi se osigurala žurnost mehanizma. Iako u članku 17. stavku 9. nisu navedeni posebni rokovi za obradu pritužbi korisnika, te pritužbe bi ipak trebalo rješavati žurno kako se ne bi utjecalo na temeljno pravo na slobodu izražavanja. U praksi mogu biti potrebni različiti rokovi, ovisno o posebnostima i složenosti pojedinog slučaja. Ako nositelji prava ne reagiraju u razumnom roku, pružatelji usluge dijeljenja sadržaja putem interneta trebali bi donijeti odluku bez savjetovanja s nositeljima prava o tome treba li sadržaj koji je blokiran ili koji je uklonjen staviti na raspolaganje ili ponovno učiniti dostupnim na internetu.

Direktivom se od država članica zahtijeva da predvide da u kontekstu pritužbenih mehanizama i mehanizama pravne zaštite (za razliku od članka 17. stavka 4. točaka (b) ili (c)) nositelji prava moraju propisno obrazložiti svoje zahtjeve za onemogućavanje pristupa njihovim djelima ili njihovo uklanjanje. To znači da ne bi bilo dovoljno da nositelji prava ponovno dostave iste informacije koje su dostavljene u skladu s člankom 17. stavkom 4. točkama (b) ili (c). Trebali bi obrazložiti zašto se određenim učitanim sadržajem krši autorsko pravo, a u suprotnom bi, ako daljnje obrazloženje nije potrebno, pritužbeni mehanizmi i mehanizmi pravne zaštite izgubili svoj koristan učinak.

Kako bi pritužbeni mehanizmi i mehanizmi pravne zaštite ostali učinkoviti i žurni, trebali bi biti jednostavni i besplatni za korisnike. Države članice mogle bi preporučiti pružateljima

usluge dijeljenja sadržaja putem interneta da korisnicima stave na raspolaganje jednostavne internetske obrasce koje mogu ispuniti i podnijeti u okviru sustava pravne zaštite. Pružatelji usluge dijeljenja sadržaja putem interneta, barem oni glavni, mogli bi i omogućiti razmjenu informacija između korisnika i nositelja prava u okviru njihova sustava pravne zaštite bez potrebe za korištenjem vanjskih resursa (kao što je e-pošta). Time bi se mehanizam ubrzao. Svaka obrada osobnih podataka do koje može doći u kontekstu mehanizma pravne zaštite mora se provesti u skladu s Uredbom (EU) 2016/679.

Ako je konačna odluka pružatelja usluga da sadržaj koji je blokiran ostane nedostupan, korisnici moraju moći osporiti tu odluku u okviru nepristranog mehanizma za izvansudsko rješavanje sporova koji države članice moraju staviti na raspolaganje. Ulogu tog mehanizma za izvansudsko rješavanje sporova može preuzeti jedan od postojećih ako ima relevantno stručno znanje za rješavanje sporova povezanih s autorskim pravima. Mehanizam bi osim toga trebao biti jednostavan i besplatan za korisnike.

Države članice moraju u svoje pravo uvesti obvezu da pružatelji usluge dijeljenja sadržaja putem interneta u svojim općim uvjetima moraju obavijestiti korisnike o mogućnosti korištenja djela i drugih predmeta zaštite na temelju iznimaka ili ograničenja autorskog prava i srodnih prava predviđenih pravom Unije.

Države članice mogle bi dati preporuke pružateljima usluga za informiranje korisnika o tome što se može smatrati zakonitim korištenjem, kako je propisano člankom 17. stavkom 9. Na primjer, pružatelji usluga mogli bi pružiti pristupačne i sažete informacije o iznimkama za korisnike koje bi sadržavale barem informacije o obveznim iznimkama iz članka 17. Osim pružanja tih informacija u općim uvjetima pružatelja usluga, te bi se informacije mogle pružiti u kontekstu mehanizma pravne zaštite kako bi se informiralo korisnike o mogućim primjenjivim iznimkama ili ograničenjima.

VII. TRANSPARENTNOST INFORMACIJA KOJE PRUŽATELJI USLUGE DIJELJENJA SADRŽAJA PUTEM INTERNETA PRUŽAJU NOSITELJIMA PRAVA (ČLANAK 17. STAVAK 8.)

Člankom 17. stavkom 8. od pružatelja usluge dijeljenja sadržaja putem interneta zahtijeva se da nositeljima prava na njihov zahtjev pruže odgovarajuće informacije o koracima poduzetima u kontekstu suradnje s nositeljima prava. To uključuje:

- (a) odgovarajuće informacije o funkcioniranju alata koje primjenjuju kako bi se osigurala nedostupnost neovlaštenog sadržaja u skladu s člankom 17. stavkom 4. i;
- (b) u slučaju da su pružatelji usluga i nositelji prava sklopili ugovore o licenciranju, informacije o korištenju njihova sadržaja obuhvaćenog takvim ugovorima.

Države članice potiču se da pri provedbi te odredbe pružateljima usluga daju naznake o vrsti informacija koje trebaju pružiti, vodeći računa o potrebi poštovanja članka 17. stavka 7., prvog odlomka stavka 8. i stavka 9.

Pružene informacije trebale bi biti dovoljno konkretne da nositeljima prava pruže dovoljno transparentnosti u pogledu funkcioniranja alata kojima je cilj izbjegavanje neovlaštenog sadržaja u skladu sa stavkom 4. te bi se pritom trebala poštovati potreba da se osigura izbjegavanje opće obveze praćenja. Takve informacije mogle bi, na primjer, uključivati opis vrste tehnologija (ako postoje) ili drugih sredstava kojima se koriste pružatelji usluga te informacije o trećim pružateljima tehnoloških usluga čije usluge možda koriste, prosječnoj razini učinkovitosti tih alata i svim promjenama u korištenim alatima/uslugama (kao što su moguća ažuriranja ili promjene u korištenju usluga trećih strana). Pružatelji usluga ne bi trebali biti dužni davati konkretne informacije kojima bi se narušile njihove poslovne tajne, kao što su detaljne značajke korištenog softvera koji može biti vlasnički zaštićen.

Pri izdavanju odobrenja pružatelji usluge dijeljenja sadržaja putem interneta dužni su na zahtjev nositelja prava pružiti odgovarajuće informacije o korištenju sadržaja obuhvaćenog sklopljenim ugovorima. Pri provedbi te obveze države članice trebale bi od pružatelja usluga zahtijevati da pruže dovoljno određene informacije kako bi se postigao cilj transparentnosti prema nositeljima prava kako je navedeno u uvodnoj izjavi 68. Takve informacije trebale bi uključivati podatke o iskorištavanju djela nositelja prava i ostvarenim prihodima pružatelja usluga. Ipak, države članice trebale bi imati na umu da u skladu s istom uvodnom izjavom pružatelji usluga nisu dužni pružiti detaljne i individualizirane informacije za svako djelo. No pružatelji usluga i nositelji prava mogu se u pregovorima o ugovorima dogovoriti o konkretnijim i detaljnijim uvjetima izvješćivanja. Redovito i točno izvješćivanje o korištenju djela i drugih predmeta zaštite obuhvaćenih ugovorom o licenciranju važno je kako bi se nositeljima prava osigurala pravična naknada.

Kako bi se povećala učinkovitost izvješćivanja i olakšala obrada dostavljenih informacija, države članice mogu poticati pružatelje usluga da slijede neke najbolje primjere iz prakse i sektorske standarde u pogledu obrazaca za izvješćivanje, čak i ako to nije propisano Direktivom.

Naposljetku, treba napomenuti da se u članku 17. Direktive 2014/26/EU navode i neki konkretniji zahtjevi u pogledu izvješćivanja. Ti se zahtjevi primjenjuju na pružatelje usluge dijeljenja sadržaja putem interneta u odnosu na organizacije za kolektivno ostvarivanje prava.